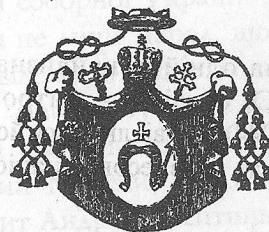

ПРИКАРПАТСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ЄПАРХІЯ
УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

СПАДЩИНА
МИТРОПОЛИТА
АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО
В НАЦІОНАЛЬНОМУ Й ДУХОВНОМУ
ВІДРОДЖЕННІ УКРАЇНИ

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК

2000

ББК63.3 (4 Укр) —8

УДК 94 (477)

Книга присвячена одній із найвизначніших постатей української історії ХХ століття – митрополитові Андрею Шептицькому (1865-1944). Висвітлюється його життєвий шлях, багатогранна діяльність та внесок у національне й духовне життя України.

Редакційна рада: Віталій Кононенко (голова), Володимир Грабовецький, Микола Кугутяк, Софрон Мудрий.

Рецензенти: д-р філос. наук, проф. Степан Возняк,
д-р істор. наук, проф. Петро Федорчак.

Рекомендовано до друку Вченою радою Прикарпатського університету ім. Василя Стефаника.

ISBN 966-640-015-4

© Видавництво "Плаї" Прикарпатського університету ім. Василя Стефаника, 2000
76000, Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57,
Тел.: 59-60-29, 59-60-51

Віталій Кононенко

СЛОВО ПРО МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО

Історія соборної України знає імена, якими по праву пишається не лише народ, що дав назву нашій державі, а й увесь цивілізований світ. До таких постатей планетарного, світового масштабу належить великий Громадянин, видатний науковий, культурний і релігійний діяч, український Мойсей, Князь Церкви, як його називали, митрополит Андрей Шептицький.

Його заслуги перед українським народом, нацією важко переоцінити. З юнацьких років став Андрей Шептицький на шлях оборони українства від ополячення, москвофільства, а пізніше — онімечення. Все своє багатостраждальне життя у тюрмах і поневіряннях не схилив він голови перед насильниками, не піддавався спокусам, а мужньо й послідовно виступав поборником незалежної України.

Нині, як ніколи раніше, в очах усього чесного й справедливого, що є в нашій державі, Андрей Шептицький сприймається як всеукраїнський велетень духу, визначається як одна з найбільш видатних особистостей, що їх випестував український народ у ХХ ст. Він заслужив це воістину всенародне визнання усім своїм життям, кожним поштовхом свого доброго серця. Це був визначний вчений, просвітитель, людина непересічних щедрот. Він написав і виголосив довгу низку яскравих, пристрасних проповідей, просякнутих великою любов'ю до людей, духом добра і справедливості, повсюдно сів добірні зерна християнської моралі. Його книжки з історії церкви і до цього часу послугують науковцям, студентам, усім, хто глибоко вивчає релігійне життя України першої половини ХХ ст.

Михайло Москалюк, Ігор Райківський
**МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ
І ЛІВИЙ РАДИКАЛІЗМ**

Розбудова української державності активізувала дослідження творчої спадщини митрополита А.Шептицького — видатного церковного, громадського й політичного діяча. Бажко переоцінити його внесок у розвиток національної самосвідомості українського народу. Як слушно зауважив о. Василь Лаба, “митрополит Андрей своєю всебічною і невсипущою працею” піднімав українців “до рівня зрілості і гідності” самостійного народу із власною державністю.

Політична орієнтація А.Шептицького передбачала пріоритет християнських, загальнолюдських цінностей. Дотримуючись принципів християнської моралі, яка ґрунтувалась на рівності всіх перед Богом, митрополит не визнавав класової боротьби та ненависті до інших націй чи рас. Виступаючи за право українського народу на самовизначення, він закликав до духовної єдності різних прошарків суспільства, що, безумовно, суперечило політичній платформі соціалістів і комуністів. Митрополит А.Шептицький вважав, що соціалістичне вчення несе загрозу руйнування української нації. “Боїмося науки соціалістів, — підкреслював він, — тих, що підкопують основи християнської родини, що не приймають приватної власності, а релігію вважають приватною справою кожної людини зокрема”. З його ініціативи 1 січня 1931 р. у Львові створено Український католицький союз (УКС) — партію, яка домагалася посилення ролі церкви в громадському житті та вела боротьбу проти соціалізму й комунізму. Українська соціал-демократія вступила в конфронтацію з УКС. Засідання управи УСДП в березні 1931 р. ухвалило резолюцію, в якій партія, звинувативши УКС в захисті

“загибаючого капіталістичного світу”, закликала “виступити до рішучої боротьби проти цієї офензивної українського клерикалізму...”.

Але особливо критично А.Шептицький ставився до комуністів, викривав антигуманність комуністичної ідеології і політики більшовиків на території радянської України. За його словами, “досвід виказав, як на долоні, що коли більшовики говорили про свободу, розуміли неволю, коли говорили про добробут, тим словом називали голод, коли говорили про ради..., тим словом називали систему, в якій нікому не вільно висказувати своєї думки, коли говорили про владу селян — розуміли систему, в якій селянин змушений до безплатної роботи... А коли говорили про владу пролетаріату, то пролетаріатом називали касту, що кров з народу витискає...”. Він прямо заявив: “Хто помагає комуністам в якій-небудь їх роботі, зраджує тим самим свій нарід”. Протестуючи проти голодомору в Україні 1932–1933 рр., А.Шептицький спільно з іншими владиками виступив за проголошення 29 жовтня днем національної жалоби і протесту. У пастирському листі митрополита комуністів названо “найзавзятішими ворогами людства”. Отже, митрополит А.Шептицький критично ставився до соціалістичної ідеї і викрив тоталітарну суть комунізму.